

שיעורי חינוך

מראש הישיבה שליט"א

עצות פרקטיות והדרכה להורים, מלמדים, מחנכים ומחנכות

פרשת שמות
שנת תשפ"ו

גליון
קל"ז

שיעורי חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

• חזוק והדרכה

הם מדי צעירים בשביל להגיד לי: "תודה", ולהודות כמה יפה היה השעור, אבל בסופו שהמלים חודרות בתוכם, וכל המלים שלי עוד יבוא להם לשמוש במשך החיים.

הרבה פעמים קורה שאני פוגש אברהם שלמד בישיבה לפני שנים, כבר שנים לא פגשתי אותו, וכבר לגמרי שכחתי ממנו, הוא כבר התחתן וחי את החיים שלו, והוא אומר לי: "אני זוכר עדן את השעור של לעבר על פרשת השבוע, ואני עושה את זה עד היום", "אני זוכר את השעור של לדבר אל השם יתברך, ועד היום אני עושה את זה", זהו בשבילי חזק גדול, כי אני נזכר שבשעה שמסרתי את השעורים האלו היה נראה לי שהבחור הזה לא מעניין בשעורים שלי, היה נראה לי שאני בכלל לא מדבר אליו, הוא שחק עם המשחקים של בחורים, ועכשיו הוא בא להודות לי על השעורים.

אותו דבר צריך המלמד לדעת, ילדים לא קולטים מה שהם עושים, בשעת מסירת השעור הם כותבים ומקשקשים על נירות, מעבירים פתקים, מסתכלים לפה מסתכלים לשם, וכשהמלמד מעיר כבר לילד: "צריכים לשבת בדרך ארץ!" הילד נותן חיוך או קריצת עין לחבר, - שלא תהיה לה חלישות הדעת מזה, אל תקח את זה אישי, אהה צריך לדעת שהעבודה שלך אינה הולכת לאבוד, כל מלה שאהה מדבר אל הילדים חודרת בהם.

זה גורם למלמד לחלישות הדעת, עד שהוא חושב: 'חבל על כל העבודה שהכנתי וחפשתי משל יפה, ספור יפה מצדיק, כל כך התנגעתי להסביר את הנקודה הזאת, ולאף אחד זה לא מעניין'.

צריכים לדעת, יעברו כמה שנים, הילד הזה יגדל, ופתאום הוא יתחיל להזכר בכל מה שהוא שמע כשהיה ילד ולא הראה התענינות, כי כשגדלים מקבלים כלים, ואז מתחילים להשתמש עם הדברים היפים ששמעו כשהיו ילדים.

אני זוכר עדן את השעור הזה!

בכל שאני נהיה מבגר יותר, עוברת שנה ועוד שנה, אני נזכר בעוד ועוד דברים יפים מהתלמוד תורה, אני לא יודע אם בשעה שהמלמדים שלי דברו בפתה, אם הראתי ענין, את זה אני לא זוכר, כנראה עשיתי את מה שכל הילדים עושים, שגם לא הקשבתי לכל מלה, אבל היום אני נזכר 'שמעתי את הדבר היפה הזה מהמלמד שלי', 'שמעתי את המשל היפה הזה מהמלמד שלי', היום הפל בשמו.

זה הדבר הראשון שהמלמד צריך לדעת; העבודה שלי אינה הולכת לאבוד! מה שאני בא לתלמוד תורה במסירות נפש, בזמן הזה הייתי יכול לעשות דברים אחרים, ואני בא אל הילדים, אני מקדיש לילדים שעות נוספות כדי להכין להם דברים יפים, כל זה לא הולך לאבוד, יכול להיות שעכשיו כשאני מדבר אל הילדים

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲנִי מְגִישִׁים בְּפִנֵּיכֶם שְׁעוֹר נִפְלָא שְׁמֹסֵר רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה שְׁלִיט"א לְמַחְנָכִים בּוֹלִיאֵמֶסְבוֹרָג יַע"א בְּיוֹם שְׁלִישִׁי פֶּרֶשֶׁת מִשְׁפָּטִים ה'תשפ"ג.

העבודה שלי אינה הולכת לאבוד!

כמה דברי חזוק שיתנו למלמדים זה לא מספיק וצריכים לתת להם עוד ועוד חזוק. מוהרא"ש זכותו יגן עלינו מביא באשר בנחל הרבה מאוד פעמים, את מה שחכמינו הקדושים אומרים (ספרי נשא, פסוקא א): "אין מחזקין אלא למחזקין", אלו שמחזקים אחרים, אותם צריכים לחזק, כי הם צריכים הכי הרבה חזוק.

מלמדים, מחנכים, כל אלו שעוסקים בחינוך וכל אלו שעוסקים עם ילדי ישראל, צריכים הרבה חזוק, שידעו שעבודתם אינה הולכת לאבוד.

הרבה פעמים כשהמלמד מדבר אל ילדים הוא עלול לחשב שסתם חבל על כל העבודה והזמן שהכנתי את השעור, כי כשהוא מוסר את השעור הוא רואה שהילדים אינם מתנהגים כמו שצריך, ילדים צוחקים בינם وبين עצמם באמצע השעור, ילד אחד מפהק, ילד אחר מסתכל על התקרה, ילד אחד מסתכל על החבר שלו, ילד אחר קורץ עם העיניים לחבר אחר, ילד אחד שולח פתק לשכן שלו, ואם המלמד אומר לילד משהו תקיף כל הילדים מחכים לעצמם, - דברים שגם אנחנו היינו עושים כשהיינו ילדים.

היום תתקיים אם ירצה השם 'אסיפת הורים', בה יפגש הצוות עם ההורים.

לא לתת מחמאות מזיפות

צריכים לדעת שאי אפשר להגיד שקר על ילד, כל אבא ואמא יודעים טוב מאוד איזה ילד יש להם, האבא צוחק מהמלמד כשהוא אומר לו מחמאה מזיפה. מחמאות מזיפות לא שוות כלום, לא לילד ולא להורים שלו, ולא לאף אדם, זה מעצבן, זה עושה בחילות, וזה גם יכול להשניא את המלמד בעיני האבא, האבא כועס כשהוא שומע שהמלמד מציק לו אודות בנו בדברים מזיפים.

אחת ממשיפחתי היתה בבית הספר, היא לא היתה כל כך רזה, והיא היתה באה הביתה ומספרת שהמורה שלה נתנה לה מחמאה שהיא רזה מאוד... וזה מאוד הציק לה, מה את רוצה ממני? את רוצה לפגוע בי? האם אני לא יודעת איך אני נראית? אפשר להגיד לה: "את נראית כל כך יפה", "הפנים שלך מאוד חיכניות", דבר שמתאים לומר, אבל סתם דבר שאינו אמת זה מרגיז מאוד, או שזה יכול לגרום שיתחילו לרחם על המורה, חושבים: 'מסכנה, היא לא יודעת מה צריך להגיד, היא מדברת לא לעניין...'

אצל כל ילד יש משהו טוב שאפשר לספר להורים שלו

כשרוצים לפתח בשיחה עם ההורים, צריכים לומר משהו טוב על הילד, אם הילד לא לומד או שהוא מפריע בלמודים, אי אפשר להגיד להורים: "תענוג איך שהוא לומד", "הוא מתנהג בדרך ארץ גדולה", צריכים להגיד על הילד דבר טוב שיש בו באמת, וזה בטוח שלכל ילד יש לפחות דבר אחד שבו הוא מצטיין, אפשר להגיד על הילד שהוא מאוד מסדר, הוא תמיד מתלבש עדין, ואומרים: "זה דבר מאוד יפה שיש בפתח ילד שתמיד הוא מסדר".

אפשר לפעל אצלם אחר כך שום דבר.

אפשר לראות באשר בנחל את כל המכתבים שמוהרא"ש כתב לי (אפשר בקלות לקלט איזה מכתבים נכתבו אלי, כל המכתבים שמדבר בהם על ישיבה עם בחורים) ומוהרא"ש זכותו יגן עלינו כותב לי הרבה פעמים: "ראה שתהיה אורה שמחה בישיבה, שלא יהיו מפחדים".

לתת לילדים תשומת לב

מלמד חייב לזכור לתת לכל ילד וילד תשומת לב אישית. אנשים חושבים שהמלה 'צומ' היא מלה רעה, משתמשים בה כדי לצעק על ילד כשאומרים לו: "אתה צריך צומי"... זה לא נכון, תשומת לב זה דבר מאוד בריא לאדם, רק אנשים חיים רוצים תשומת לב, אדם מת כבר לא רוצה תשומת לב, כל אדם בריא וחי רוצה שישתכלו עליו, שישתבו ממנו, שיעשו ממנו עסק; מה שמסתכלים על זה כדבר רע, זה רק אם אדם לא יודע איך לקבל את זה בדרך בריאה, והוא מבקש את זה בדרך טפשית.

ולכן מאוד נחוץ שהמלמד ישים לב שכל ילד יקבל תשומת לב אישית, אם יש כזה גדולה זה אולי בלתי אפשרי לתת בכל יום לכל אחד בנפרד מנה גדולה של תשומת לב, ועל כן צריכים לשים לב שלפחות פעם אחת במשך השבוע יקבל כל ילד תשומת לב אישית.

חוץ ממה שחייבים לפאר כל ילד, ולעשות עסק לפחות פעם בשבוע מהמעלה של הילד, מכרח כל ילד לקבל כל יום ברכת 'בקר טוב', ואצל הבנות שיש להן שתי מורות, צריכה גם המורה של אחרי הצהרים לברך כל ילדה בברכת 'יום טוב', או כשהולכים הביתה 'ערב טוב'.

מכיון שעמדו לפני 'אסיפת הורים', מסר ראש הישיבה שליט"א כמה הוראות הנוגעות למחנכים באסיפת הורים.

מכרח שתהיה בכתה אורה שמחה

כל שעור שאני נותן למחנכים הוא חזוק, ובכל שעור אני מנסה להסביר נקודה אחרת; היום נדבר על הנקודה שמכרח שתהיה אורה שמחה בפתח.

מכרח להיות שמח בפתח! אני יודע שזה דבר קצת קשה למלמדים ומורות לעשות שמח, הם מפחדים שזה יגרם לילדים להתפרע, אבל רבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"י חלק ב', סימן כד) שיותר קל להגיע מרצינות לדכאון, מאשר להגיע משמחה להשתוללות.

בישיבות מגידי השעורים מפחדים מאוד שהבחורים יהיו שמחים, שהבחורים ישירו וירקדו, כי הם מפחדים שהבחורים יגיעו להוללות, ועל כן צריכים לדעת ש'שמחה' היא הדבר הכי גבוה, ולהיות רציניים בהכנעה ועם 'לב נשבר' זו גם מדרגה גבוהה מאוד, אבל 'הוללות' והתפרעות היא מהסטרא אחרת, - אומר רבנו, שיותר קל לאדם לפל על ידי 'לב נשבר' לעצבות ומרה שחרה, מאשר לפל מ'שמחה' להוללות.

מכרח להיות אורה שמחה בפתח, מלמד חייב לחיד! בזמן מסירת שעור חייבת להיות אורה מאוד רצינית, כמו שאומרים חכמינו הקדושים (שבת ל:) שהאמוראים הקדושים לפני שהתחילו לומר את השעור הם אמרו בדיחה, ונהייתה אורה שמחה, ואחר כך הם נהיו מאוד רציניים, ובזמן שהם מסרו את השעור שררה יראה גדולה מאוד.

ולכן בזמן מסירת השעור חייבת לשרר דרך ארץ גדולה מאוד, אבל מיד כשסיימו את השעור, בזמן ההפסקה וכדומה, כשהמלמד מסתובב בפתח או מחוץ לה, שיעניק חייו לילד, מלה טובה לילד.

כשהילדים מאוד מפחדים, הם רועדים מפחד שהולכים להרביץ להם או שהולכים להעניש אותם, הם נהיים מתוחים מאוד וזה סוגר להם את המוח, וגם הלב שלהם נסגר, ואי

איך אומרים להורים את הבעיות של הילדים שלהם?

עכשו צריכים לדעת איך להגיד להורים בעיה שיש לילד. קדם צריכים לדעת האם בכלל כדאי להגיד את הבעיה להורים, כי יש כל מיני סוגי הורים, יש הורים בריאים שאם אומרים להם: **"הילד שלך אינו מתנהג בדרך ארץ"** הם לא יעלבו, הם ינסו לעזור לילד, וינדאגו שהילד ישתפר, לעממתם יש הורים שהולכים לקחת את הבעיה ולמרח אותה על המלמד, הורים מסוג זה, לא ירצו לשמע אף פעם משהו רע על הילדים שלהם, הם יתרצו את עצמם ש: **"זה לא נכון"**, **"זה קרה עם ילד אחר"**, או שהם גידו שהמלמד שונא את הילד, והמנהל שונא את הילד, יוצא שכבר היה עדיף לא להגיד כלום.

ולכן אם יש בעיה עם ילד, כדאי לשוחח על זה עם המנהל וללבן אתו האם ירווחו משהו מזה שיספרו את זה להורים, או שזה רק יעשה יותר גרוע.

אבל אי אפשר לשוחח על בעיות של ילדים ברבים בחדר מלמדים בפני מלמדים אחרים, זה דבר לא ראוי שכלם ידעו על הבעיות של אחרים. הרי גם אתה לא היית רוצה שיקחו את הילדים שלך וישוחחו עליהם פתוח עם כל אחד, אפשר לשוחח על זה רק עם המנהל, ואצל הבנות עם המנהלת.

אם רואים שמתעסקים עם הורים שיש להם אַזְנִים אֶטוּמוֹת, והם רק אומרים כל הזמן: **"הילדים שלי הם הילדים הכי טובים"**, ו"בטוח שזה לא קרה עם הילד שלי", אז חבל להגיד להם, ואז צריכים לעבד לבד עם הילד, ולראות מה המיטב שאפשר לעשות עם הילד.

שכל ילד ירגיש - "אני שווה משהו"

אבל מה שבטוח שהדברים הטובים שהילד כן עושה, שיגידו להורים. לדגמא, לפעמים יש ילד שאינו משתתף בלמודים, בשעת התפלה הוא חולם ומפנהק כל הזמן,

הוא לא מחזיר פתקים, והחפצים שלו מפזרים, אבל יכול להיות שהוא לא פוגע באף אחד, וצריכים לעשות מזה עסק שלם: **"הוא ילד יקר, יש לו מדות כל כך טובות, הוא לא פוגע באף אחד, לא קרה אפילו בטעות שמישהו בא להתלונן עליו שהוא פגע בו"**.

זו גם עצה טובה להגיד את זה להורים, וגם להגיד את זה לילד עצמו; אם עושים עסק בכתה ובונים את הילד עם המעלה הזאת, מקבל הילד הרגשה שהוא חשוב במשהו, הוא מרגיש ש'אני שווה משהו', 'אני מצלח במשהו', וזה יגרום שהילד ירצה לעשות עוד דברים טובים, כדי שימשיך להיות מצלח.

אתה הגבאי שלי!

כשהייתי מלמד הייתי לוקח את הילדים שלא יכלו להסתדר אתם, שהם יהיו העוזרים שלי, ותוך יומים שלוש הכתה הסתדרה.

לקחתי את הילדים שבשנים הקודמות היו יושבים בחוץ בענש, אמרתי להם: **"אתה הגבאי שלי"**, **"תביא לי קפה"**, **"תביא לי מלמטה את הכובע שלי"**, **"לך למשרד ותעשה לי צלומים מהדף הזה"**, את כל הדברים האלו הייתי יכול לעשות בעצמי, וזה גם הטבע שלי להכין הכל מראש, שהכל כבר יהיה מסודר כשאני נכנס לכתה, בכל זאת הייתי משאיר במיוחד דברים מסתמים שלא עשיתי, כדי שאוכל לשלח את הילדים, שהם יהיו הגבאים שלי, לפעמים גם הייתי משאיר משהו בבית, אמרתי לאשתי שאני משאיר את זה בבית, בכונה, כי יש לי ילד שאני חייב לשלח אותו שיביא את זה, כי אין לו את היכלת לשבת, בכתה הוא לא עושה כלום, אני חייב לגרום לו שילך שיחזור, ועל ידי זה הוא יקבל חיות ומצב רוח.

לעשות עסק מכל הילדים

המנהל שאל אותי, מה עושים אם הילדים החכמים מתחילים לקלט שהילדים שאינם מתפללים ואינם לומדים נהיים מיחסים? מכבדים

אותם בשליחויות להביא ולקחת, אולי זה יגרום שהילדים הטובים גם יפסיקו להתפלל וללמוד כדי שיוכלו גם להתקבל כגבאים.

אמרתי לו שאין כזה דבר, כל ילד רוצה להרגיש שהוא שווה משהו, ואם הוא לומד בהתמדה, או שהוא מתפלל יפה, תעשה מזה עסק, אותו תפאר איך שהוא לומד בהתמדה, ואיך שהוא מתפלל יפה, והוא כבר יהיה מרצה מזה, ולא יחפש לקבל תשומת לב אחרת; 'גבאות' נועדה בשביל ילדים שאינם יכולים להתפלל, או שאינם יודעים לקרא, או שאין להם את היכלת לשבת וללמוד כל היום, וצריכים לחפש דרך אחרת כדי לגרום לו להרגיש שהוא שווה משהו, אז ממנים אותו לגבאי.

אם באמת עושים עסק רק מהילדים שהם הגבאים, אלו שלא יכולים להתפלל וללמוד, אז באמת יש את הבעיה שכל הילדים ינסו לחקות את הילדים האלו.

כל ילד צריך לקבל את הזמן שלו שעושים ממנו עסק, שמדברים ממנו, שעושים ממנו משהו מיוחד, יש מספיק דברים למצא על כל ילד את במה שהוא מצטיין במיוחד, לדגמא, אומרים: **"תראו את הילד הזה, הוא לא פוגע באף אחד"**, **"תראו את הילד ההוא, תמיד הוא אומר יפה את הברכות"**, **"תראו את הילד הזה, הוא כל כך נקי, אולי באמת תהיה הגבאי שהכל יהיה נקי"**.

תעברו על כל ילד ותחשבו איזה דבר טוב ויפה אפשר להגיד עליו, ואם יש ילדים שמפריעים בכתה, תשוחח על זה עם המנהל כדי לדעת אם כדאי להגיד את זה לאבא, ואיך להגיד את זה, כי יש הרבה פעמים שעדיף לא להגיד.

העקר תדאגו שתהיה אוירה שמחה בכתה.

יעזר השם יתברך שיהיה לכם הרבה הצלחה, אמן.

במקום לצעק על האשה, צועקים "תודה השם"

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

ישר כח על חני היפים, על כל הלמודים היפים שראש הישיבה מלמד אותי, בפרט איך לדבר אל אשתי, להקשיב לה, להרגיע אותה אפילו בשאני בכלל לא יכול לעזר לה, רק לדבר יפה ולהקשיב.

אני רוצה לכתב ספור יפה שהיה לי השבת, לפני שבת פונתי את המזגן למעלות מסירות שמתי שהוא מרגיש חם בחדר הוא ידלק. למעשה לא פונתי את זה טוב וזה במעט לא נדלק. כשחזרתי מבית הכנסת היה חם מאד, חם נורא, בקשתי מהשם יתברך שזה כבר ידלק, למעשה זה נדלק רק באמצע הסעודה ומרוב שמחה צעקתי בקול "תודה השם!"

מאז והלאה, בכל פעם שזה נדלק, בני בן השנתיים שעכשו התחיל לדבר, צעק: "תודה השם!"

אם חס ושלום הייתי צועק על אשתי למה היא לא יכלה לבון את זה טוב, למרות שזה באמת בכלל לא קשור אליה, אבל בסדר העולם שמתי שמשהו לא הולך טוב האשה אשמה, אז מה היה הבן שלי צועק בכל פעם? אין לי מילים להודות.

ישר כח

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום ה' פרשת במדבר, ג' סיון, מ"ז לעמר, שנת ה'תשפ"ב

לכבוד ... נרו יאיר

קבלתי את מכתבך.

אנשים לא קולטים, לא שמים לב שכל מלה שבעל ואשה מדברים - הילדים מקשיבים; לא רק הגדולים, אלא גם המאד קטנים. חכמינו הקדושים אומרים (ספ"ה נ"ו): "שומתא דיןקוּתא בשוקא", מה שילד מדבר, "או דאבויא או דאימיה", הוא שמע את זה או מהאבא או מהאמא.

אנשים חושבים שחננוך תלוי בילדים, מוהרא"ש אומר, חנוך תלוי בעצמנו; איך שאתה מתנהג - אתה תראה את זה בילדים שלך, כמו שמסתכלים במראה; ילדים שגדלים בבית שכל מלה שניה זה "השם", מלות שבת להשם יתברך, או מלים של אמונה, כשמשהו קורה צועקים בקול: "גם זו לטובה!" "תודה השם!" - הילדים יחקו את זה, הם יחיו עם אמונה, ילך להם טוב.

אם הילדים שומעים שההורים צועקים ומקללים, וכשמשהו לא הולך כפי שרוצים - מאבדים עשתונות, מקללים, צועקים - הילדים גם יחיו כך, וכשהאבא יקרא לילדים ברגע של רצינות וילמד אתם מוסר - הם יצחקו בשקט, זה לא יפגם ללב שלהם, המלים האלו ידקרו אותם; הם הרי רואים דגמא חיה הפוכה מספר המוסר...

היה ספור עם ילד, הובילו אותו לתלמוד תורה בגיל שלוש ללמד את הא' ב'; לא כל הילדים נותנים ללמוד לומר אתם את הא' ב', הרבה ילדים בוכים וצועקים. היה ספור עם ילד

שאמר מלה מאד מגנה, המלמד לא ידע מה קרה לו, איך יתכן שילד בן שלוש יגיד מלה ששומעים רק אצל אמות העולם הירודים? ההורים חפשו חר להטמן בו מרוב בושה, כלם היו מבהלים, דוממים, לא זזו; המנהל לקח את הילד לפנה עם מקל גדול, הוא הולך לתת לו מלקות, ענה ואמר יהודי טוב למנהל: "למה אתה מרביץ לילד? תרביץ להורים; הילד שומע את זה יומם ולילה, הוא לא יודע מה נקרא רע, מה נקרא טוב - הוא אומר מה שהוא שומע בבית".

רבנו ז"ל ספר (ספורי מעשיות, מעשה ה): "פעם היה בן המלך מחתך עצים ונקף באצבעו. ורצתה הבת מלכה לכוף את אצבעו, וראתה שם אבן טובה, זה בן המלך שהצדיק הבטיח שהוא יהיה כולו מאבנים טובות. אף אחד לא ראה שזה אבן היה כך, אבל כשבן המלך נחתך - יצא יהלום.

כך זה גם עם אנשי רבנו, לא רואים מבחוץ שהם כולו מיהלומים, אבל כשהם נחתכים, מגיעים הפיתה בשבת בבקר רטבים מזעה, בקשי מסגלים לנשם, הולכים דרך ארוכה, יש כח רק פי יודעים עוד מעט אני מגיע הפיתה לבית קריר, וכשמגיעים הפיתה, מגלים שאין מזגן - אז יוצא היהלום, אומרים: "גם זו לטובה!" נשארים בשמחה.

...

(קנטרס עצתו אמונה פרשת נשא (באר"י

בהעלתך), שנת תשפ"ב)

לקבלת הגליון מדי שבוע יש לשלוח אימיל ל: jhbul1234@gmail.com

קול ברסלב

קוואל פון חיזוק (נשים)
שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד
079-704-0069

ארצות הברית 212-444-9169 / 845-351-9060 / אנגליה 03303502363
קנדה 438-320-9090

...

קול ברסלב
שיעורים; חיזוק יומי; ניגונים; סיפורי תפילה ועוד
079-704-0066

ארצות הברית 212-444-9191 / 845-351-0910 / אנגליה 03303502361
קנדה 4383008080 / בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 1552354370

מייל חיזוק יומי chizikyomi@gmail.com